www.prepp.in

EGT-D-PNJB

ਪੰਜਾਬੀ / PUNJABI

ਪੇਪਰ II / Paper II

(ਸਾਹਿਤ) / (LITERATURE)

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ : ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ
Time Allowed : Three Hours

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 250
Maximum Marks : 250

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਮਨ ਲਿਖਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੁੱਲ **ਅੱਠ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਜੋ **ਦੋ ਭਾਗਾਂ** ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕੁੱਲ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 5 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ **ਤਿੰਨ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਪਰੰਤੂ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਚੁਣੋ ।

ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ)** ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖੋ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਮ ਲੜੀ ਨੂੰ ਮਾਨਕੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਜਿਸ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ । ਉੱਤਰ ਪੁਸਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਜਾਂ ਪੰਨੇ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹਿੱਸਾ ਜੇ ਖਾਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਾਟਾ ਮਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **PUNJABI (Gurumukhi script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

Prepp
Your Personal Exams Guide

SECTION A

Q1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਂ ਕਾਵਿ-ਟੋਟਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
(ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ : 150 ਸ਼ਬਦ) : *10×5=50*

(a) ਫਰੀਦਾ ਜੇ ਤੂ ਅਕਲਿ ਲਤੀਫੁ
ਕਾਲੇ ਲਿਖੁ ਨ ਲੇਖ
ਆਪਨੜੇ ਗਿਰੀਵਾਨ ਮਹਿ
ਸਿਰੁ ਨੀਵਾਂ ਕਰਿ ਦੇਖੁ । *10*

(b) ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ ॥
ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥ *10*

(c) ਜੇ ਕਰਿ ਸੂਤਕੁ ਮੰਨੀਐ ਸਭ ਤੈ ਸੂਤਕੁ ਹੋਇ ॥
ਗੋਹੇ ਅਤੈ ਲਕੜੀ ਅੰਦਰਿ ਕੀੜਾ ਹੋਇ ॥
ਜੇਤੇ ਦਾਣੇ ਅੰਨ ਕੇ ਜੀਆ ਬਾਝੁ ਨ ਕੋਇ ।
ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਸੂਤਕੁ ਕਿਉ ਕਰਿ ਰਖੀਐ ਸੂਤਕੁ ਪਵੈ ਰਸੋਇ ।
ਨਾਨਕ ਸੂਤਕੁ ਏਵ ਨ ਉਤਰੈ ਗਿਆਨੁ ਉਤਾਰੇ ਧੋਇ ॥੧॥ *10*

(d) ਨਾ ਮੈਂ ਭੇਤ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਪਾਇਆ, ਨਾ ਮੈਂ ਆਦਮ ਹਵਾ ਜਾਇਆ
ਨਾ ਮੈਂ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਧਰਾਇਆ, ਨਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਨਾ ਵਿਚ ਭੌਣ
ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ।
ਅੱਵਲ ਆਖਰ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਪਛਾਣਾ
ਮੈਥੋਂ ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ, ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕੌਣ ।
ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ । *10*

(e) ਪੁਰਜ਼ਾ ਮੇਲ ਕੇ ਸੌਂਪਣੇ ਫਿਰੰਗੀਆਂ ਦਾ, [illegible] ਆਪਣੇ ਕਾਜ ਦਾ ਘੋੜਿਆ ਈ
ਕਿਹਾ ਜੰਗ ਦੇ [illegible] ਕੀਤਾ, ਨਵਾਂ ਢੰਗ [illegible] ਦਾ ਤੋੜਿਆ ਈ
[illegible] ਚੀੜ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ, [illegible] ਮਹਾਰ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਈ
[illegible] ਕੀਤਾ ਕੇ [illegible], [illegible] ਵਿਚ ਕੁਲਾਬ ਜੋੜਿਆ ਈ *10*

Q2. (a) "'ਮਾਰਚ ਨਾਲ ਤੁਰਦਿਆਂ' ਵਿਚ, ਮਿੱਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ, ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ – ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ । 20

(b) 'ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਵਾਰ' ਦੀ ਕਥਾਨਕ ਨੂੰ ਰਚਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਬਣਾਓ 15

(c) "ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਕਿੱਸਾ 'ਹੀਰ' ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਮਾਨ, ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ, ਅੰਦਰ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ।" ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਪੱਖ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ । 15

Q3. (a) 'ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਵਾਰ' ਨੂੰ, ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ [illegible] ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਓ 15

(b) 'ਕਲਾਮ ਮੀਆਂ ਫ਼ਰੀਦ' ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ [illegible] ਚਰਚਾ ਕਰਾਓ । 15

(c) "[illegible] ਭੁੱਲੇ [illegible] ਵਿਚੋਂ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਚਿਤਰਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।" ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ । 20

Q4. (a) "'ਕਾਫ਼ੀ' ਸੈਫ਼ ਫ਼ਕੀਰ ਵਿਚ 'ਸ਼ਾਮੀ' (ਸਿਮਰਿਤ) ਤੇ 'ਭਾਵਕੀ' ਗਤਿਵਿਧੀ ਦਾ, ਅਨਿੱਖੜ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।" ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ । 20

(b) 'ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਵਾਰ' ਬਾਣੀ ਨੂੰ, 'ਸਿੱਖ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਵਾਰ' ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਤਰਕ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸਹਿਤ ਉੱਤਰ ਦਿਓ । 15

(c) ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮੂਲ-ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚ ਉਭਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ । 15

SECTION B

Q5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ–ਖੰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
(ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ : 150 ਹਰੇਕ) : *10×5=50*

(a) "ਜੰਗ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ,
ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।
ਅੱਜ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਮੁੱਲ ਪਾਵੇ,
ਜਿਹੜੀਆਂ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਤੇਗਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।
ਸਣੇ ਆਦਮੀ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਉਡਣ,
ਹਾਥੀ ਡਿੱਗਦੇ ਸਣੇ ਅੰਬਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਝੋਂ,
ਫ਼ੌਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।" *10*

(b) "ਇਲਮ ਕੁਲ ਧੰਦਾ ਲਈ ਗੁਰਮਤੀ ਤੁਸਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਜਾਣ ਲਿਆ,
ਪਰ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੇਦ ਅਸਾਂ, ਸਾਡਾ ਰੋਗ–ਦੁੱਖ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ।
ਜਿਸ ਧੁਰੋਂ ਅਸੀਂ ਫੇਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਧੁਰਾ [illegible] ਨਾ ਜਾਣਿਆ,
ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਅਨਹਦ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਇਹ ਭੇਦ ਤੁਸਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ।" *10*

(c) "ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ, ਐਕਟਰ, ਐਕਟ੍ਰੈਸਾਂ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਪੁਲਸ ਕਪਤਾਨ, ਮਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਡਾਕਟਰ, [illegible] ਕਰਮਚਾਰੀ, [illegible] ਦੇ ਬੰਦੇ, [illegible] ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਕਾਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਸਮਗਲ ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ, ਸਭ ਇਕੋ ਜਹੇ ਹੀ ਕਲੱਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ [illegible] ਵਿਚ, ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ।" *10*

(d) "ਇਹ ਪਿਆਰ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਚੇਤਨਾ ਸਹੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ [illegible] ਇਕ ਸਾਥ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਾ [illegible] ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਇਕ [illegible] ਰੌਸ਼ਨੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੱਖੀ ਰਾਹੇ ਜੇ ਤਾਰੇ ਰੱਖੇ, ਜਦੋਂ ਆਦਰਸ਼ ਨਵੇਂ [illegible] ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।" *10*

www.prepp.in
Prepp Your Personal Exams Guide

(c) "ਕਾਕੂ : ਜੇ ਲੋਹਾ ਠੰਡਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮਾੜਾ। ਲੋਹਾ ਵੇਲੇ ਵਰਗੇ ... ਮੂਹਿ ਦੇਂਦੇ ਪਏ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਾਕੂ : ਮੇਰੇ ਜੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ। ਇੰਨ ਇਕ ਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟਹਿਲ। ਚੰਗਾ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਜਾਣ ਉਸਤਾਦ?

ਕਾਕੂ : ਤੂੰ! ਏਗ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਸਾਹਿਬ ਜੇਡੇ ਗੱਲ ਕਿਆਂਦਾਂ। ਕੀ ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਹੇ ਤੇ ਚਿਹਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ..... ਅੱਗ ਦੇ ਖਿਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਏਦਾ ਨੇ ਛੋਕੜ ਪੀਲ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੋਇਆ .....।" 10

Q6. (a) 'ਸੂਫ਼ੀਖ਼ਾਨਾ' ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਨਵ-ਸੂਫ਼ੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰੰਗ, ਰੂਹਾਨੀ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਸੂਫ਼ੀ-ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਓ। 15

(b) "'ਮੇਰਾ ਰੂਸੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ-ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ, ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰਸ਼ਾਹੀ ਵਰਗੇ ਨਿਖੇਧਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਮਾੜੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਤ ਜੀਵਨ-ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਮੀਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।" ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ। 20

(c) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਾਹਿਤਿਆਰਥ' ਦਾ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

Q7. (a) 'ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫਿਰੰਗੀਆਂ' ਵਿਚ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਕਾਵਿ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 20

(b) 'ਲੋਹਾ ਕੁੱਟ' ਤੇ 'ਧੂਣੀ ਦੀ ਅੱਗ' ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ, ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਓ। 15

(c) 'ਚੰਦਨ ਵਾੜੀ' ਅਤੇ 'ਨਵਾਂ ਜਹਾਨ' ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਕਾਵਿ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। 15

੮. (a) 'ਸਾਹਿਤਿਆਰਥ' ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ' ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ, ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉ। 20

(b) "ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਵਲ ਕਲਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ।" [illegible], 'ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਪੀ' ਅਤੇ 'ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ', ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ। 15

(c) ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਮੇਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ', ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿੰਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 15